

(thereisnospoon). Why the Right-Wing Gets It--and Why Dems Don't [UPDATED]. Daily Kos. URL: <https://www.dailykos.com/stories/2006/05/10/208784/-Why-the-Right-Wing-Gets-It-and-Why-Dems-Don-t-UPDATED> (last accessed: 11.11.2020). 3. Ноам Хомский: 10 способов управления массами. 4brain. URL: <https://4brain.ru/blog/mass-manipulation-chomsky/> (дата обращения: 11.11.2020). 4. Энгельс Ф. Анти-Дюринг. Переворот в науке, произведённый господином Евгением Дюрингом. Москва : Политиздат, 1957. 376 с. 5. Философская энциклопедия : в 5 т. / гл. ред. Ф. В. Константинов. Москва : Сов. энциклопедия, 1964. Т. 3. 584 с.

**Bibliography (transliterated):** 1. The Overton Window. Mackinac Center for Public Policy. URL: <https://www.mackinac.org/OvertonWindow> (last accessed: 11.11.2020). 2. Atkins David (thereisnospoon). Why the Right-Wing Gets It--and Why Dems Don't [UPDATED]. Daily Kos. URL: <https://www.dailykos.com/stories/2006/05/10/208784/-Why-the-Right-Wing-Gets-It-and-Why-Dems-Don-t-UPDATED> (last accessed: 11.11.2020). 3. Noam Khomskyj: 10 sposobov upravleniya massamy. 4brain. URL: <https://4brain.ru/blog/mass-manipulation-chomsky/> (data obrascheniya: 11.11.2020). 4. Enhel's F. Anty-Diurynh. Perevorot v nauke, proyzvedionnyj hospodynomy Evhenyem Diurynhom. Moskva : Polytyzdat, 1957. 376 p. 5. Fylosofskaia entsyklopedyia : v 5 t. / hl. red. F. V. Konstantynov. Moskva : Sov. entsyklopedyia, 1964. T. 3. 584 p.

УДК 398.3(=161.2):595.4

*Красиков М. М.  
м. Харків, Україна*

## **НАРОДНА БІОЕТИКА ТА ЕТНОЗООЛОГІЯ: ПАВУК У ПОВІР'ЯХ УКРАЇНЦІВ (ЗА ЕКСПЕДИЦІЙНИМИ МАТЕРІАЛАМИ)**

Народна біоетика українців, так само як і етнзоологія, не належать до магістальних тем вітчизняної етнології, хоча і матеріали збирачів XIX–XX століть, і записи сучасних польовиків містять достатньо інформації для осмислення ставлення носіїв традиційної народної культури до світу живої природи.

У даній розвідці ми проаналізуємо лише комплекс уявлень, пов'язаних із павуком – давнім сусідом людей, напівзаконним мешканцем їх осель. А матеріалом слугуватимуть тільки наші польові записи на Закарпатті та в Прикарпатті 2017 р. (хоча в багатьох експедиціях і в цьому регіоні, і в інших ми також чимало фіксували цікавих повір'їв, легенд, прикмет, що стосуються павука).

Інформанти усіх вікових категорій на досліджуваній території твердо додержуються правила: «Павуків не вбивають – викидають на вулицю» [24]. Однак причини такої поведінки різні.

Народне християнство поділило тварин на сакралізованих, гідних пошани (віл, корова, вівця...) і проклятих (кінь, змії, козел...). Павук, згідно народним апокрифам, заслужив до себе шанобливе ставлення: «Павука гріх вбивати. Як тікали Божа Мати з Ісусом, сховалися в печеру, а павук заснував прохід. Погоня біжала і вирішила, що тут нікого нема» [16]; «Павуків не вбивають. Павуки заснували печеру, яку не знайшли ті, що шукали Христа. Я їх ніколи не вбиваю» [20]; «Хрестовика-павука не можна вбивати. Пречиста Діва як з Ісусом ховалися, забігла у хату, а павуки заснували двері. І стражники вирішили: сюди не заходимо, бо тут аж двері павутинням засновані» [8].

Цю легенду про павуків, які саме таким чином врятували маленького Ісуса від воїнів царя Ірода, ми фіксували десятки разів в центральних, східних і західних регіонах України, відома вона і за друкованими джерелами 100–150-річної давності.

Однак цікаві варіації на цю тему, які ми зафіксували 2017 року. «Павука не вбивай. Колись у фронт 14 року йшов за чоловіком бішений – хотів його вбити, а той засокотився: де ся діти? Він у павутину заліз і остався живий – той пробіг. За то паука сі не б'є» [14]. Як бачимо, тут апокрифічний сюжет перенесений на історичне тло і розповідається як певний факт – переказ, бувальщина, тим більше, що пам'ять про Першу світову війну в Карпатах ще зберігають представники старшого покоління, чії батьки, дідусі і бабусі були свідками, а деякі й учасниками тих подій.

У наступному наративі цей же сюжет перенесений у майбутнє: «Не мож павука бити, бо, як буде війна і як будуть тебе шукати вороги – не найдуть. Хто не б'є павуки, вони так заснують дикупки [окопи – *М.К.*], що ти у ту хованку заховаєшся. І вороги подумают: тут нікого нема, тут повно павучиння! Може, людина просила Бога, а він наслав павуків – вони заснували дикуп, і так його Бог осторожив» [17]. Павуки у данному випадку виступають в якості рятівників не будь-якої людини, яку переслідують, а лише такої, яка ніколи не вбивала їх родичів. Мотив вдячності людині за добре ставлення до певної тварини (рятування від смерті, якась послуга тощо) широко розповсюджений у чарівних казках майже всіх народів. Прескрипція не вбивати павуків обґрунтовується у двох останніх текстах суто утилітарно – за принципом російського прислів'я «не плюй в колодець...», хоча етична складова є в обох версіях. У першому ж тексті необхідність шанування павука не пов'язується з жодною меркантильністю і взагалі користю для когось: тут наголошується на сакралізованості цього представника фауни (завдяки його величезній заслугі перед християнством), і саме тому вбивство його кваліфікується як «гріх» – тобто в морально-релігійному вимірі. Особливо шанується у християн павук-хрестовик (на чому наголошує оповідачка третього варіанту народного апокрифу), і наявність хрестоподібного знаку на спині павука, за народними

уявленнями, є Божою відзнакою, нагородою, нагадуванням людям про чудесне спасіння немовляти Ісуса завдяки паукові.

Проте існують і інші міркування щодо недоторканності павука: «Кажуть, що павук – душечка, не можна бити» [18]. І це не просто «душечка», а душа когось із предків, яка повернулася до рідної домівки в такому образі і, безперечно, допомагає своїм родичам. Це прямим текстом звучить в наступному твердженні: «Павуків не вбивай – вбиваєш когось із рідних. Він вреда не приносить. Як іде до ноги павук простий – на гроші, хрестовий лізе перед тебе – на смерть когось з родичів» [27]. Хрестовик тут постає як Божий посланець, який попереджає про закінчення чийогось земного шляху (у даному випадку спрацьовує асоціація з надмогилям хрестом).

Ще одна причина поваги до павука – теж етична: «Кажуть, що павуків не можна вбивати: він трудиться» [7]. Павук – одна з небагатьох істот (пригадуються ще бджоли, мурашки, бобри...), які щось створюють для своєї життєдіяльності, причому їх працьовитість здавна слугувала прикладом для людей, про що виразно свідчать паремії багатьох народів, у тому числі українців.

Ймовірно, саме з цієї причини (оскільки павук весь час працює – тче павутину) виник стійкий зв'язок цього хатнього мешканця з добробутом в оселі, грошима і взагалі щастям: «Павука не вбивай – гроші не водитимуться» [9]; «Павука не можна вбивати, бо він несе гроші» [25]; «Павука не можна бити – не буде грошей» [6]; «Павука не можна вбивати – не будеш мати гроші» [10]; «Павука не можна вбивати, аби гроші сі водили» [4]; «Я не б'ю [павуків – *М.К.*], я на віник та вивержу його на двір. Гроші ведуться у хаті» [26]; «Павука не можна бити – гроші павук може принести» [22]; «Павука не можна вбивати – грошей не буде. Павук несе гроші» [15]; «Павук гроші приносить» [12]; «Павук несе гроші, а вб'єш – не буде» [16]; «Павука не можна вбивати: гроші приносить» [26]; «Павука не можна вбивати, бо він гроші носить» [5]; «Павука не можна вбивати – будуть негаразди, недостаток» [1]; «Павука не мож убивати – приносить щестя, особливо хрестикові. Я мечу на двір» [23]; «Павук приносить щастя» [21]; «Павуки гроші і щістя несут. Їх з хати тільки виносити можна» [13].

Павук як гарант щастя в домі захищений і таким «табу»: «Не можна вбивати павука – сім годів щестя не матимеш. За kota такого не кажуть» [3]. Насправді кажуть: «Kota не мож вбивати – щастя 7 років нема» [14]. Кіт і собака – герої відомого українського народного апокрифу про хлібний колосок, який вони вблагали Бога залишити з зерном хоч на кінчику, – звідси сакралізованість kota і суворість покарання за його вбивство.

У народному соннику українців сон, де фігурує павук, трактується зазвичай як цілком позитивний: «Павуки – на гроші» [26]. Семантика і символіка образу, як бачимо, не змінюється і тут.

Є ще загальновідома в Україні прикмета, яка має у дослідженій нами місцевості Карпатського регіону лише два тлумачення: 1) «Маленький павучок зачепиться за волосся, за одягу і спускається – кажуть: “О, у мене скоро будуть гроші!”» [1]; «Як повзе по людині павук – гроші тобі принесе» [22]; «Як павук повзе по землі до тебе або по тобі – як би несе гроші тобі» [10]; «Коли павук на тобі або лізе до тебе по землі – гроші несе. Його не вбивають» [11]; 2) «Павуків не можна вбивати. По тобі полізе павук – щось нове будеш мати» [2]; «Як лізе павук по людині – новина буде» [9].

У другому тлумаченні прикмети, як бачимо, є дві варіації: 1) незабаром матимеш щось з нового одягу чи якийсь аксесуар; 2) почувеш якусь важливу нову інформацію особистого характеру (яка може бути як гарною, так і поганою).

Зафіксували ми в експедиції і використання «продукції» павука в лікувальній магії: «Павутиння беруть зі стайні, ладан і підкурюють, як вим'я тверде у корови» [19]. Пов'язано це також із сакралізованим статусом павука.

Отже, образ павука в традиційній народній культурі українців на території, де проходив маршрут нашої експедиції, є усталеним, багатограним, з розвиненою семантикою і прагматикою і доволі архаїчним, про що свідчать наведені вище записи.

**Список літератури:** 1. Зап. М. М. Красиков 15.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Анни Миколаївни Андрухович, 1958 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 2. Зап. М. М. Красиков 9.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Катерини Василівни Баккай, 1953 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 3. Зап. М. М. Красиков 11.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Марії Дмитрівни Бронтерюк, 1963 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 4. Зап. М. М. Красиков 22.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Василя Миколайовича N, 1960 р. н., освіта 10 кл., місцевого. 5. Зап. М.М. Красиков 20.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Катерини Дмитрівни Васильчук, 1956 р. н., освіта сер. спец., нар. і жила у с. Броники Шепетівського р-ну Хмельницької обл., з 1979 р. живе у с. Лазещина. 6. Зап. М.М. Красиков 16.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Одарки Михайлівни Вербицької, 1962 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 7. Зап. М.М. Красиков 7.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Олени Василівни Вершак, 1942 р. н., освіта 6 кл., місцевої. 8. Зап. М. М. Красиков 15.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Вікторії Василівни N, 1988 р. н., освіта 11 кл., місцевої. 9. Зап. М. М. Красиков 4.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Василини Стефанівни Климпуш, 1944 р. н., освіта 7 кл., місцевої. 10. Зап. М. М. Красиков 18.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Марії Степанівни Климпуш, 1997 р. н., освіта незакінч. вища, місцевої. 11. Зап. М. М. Красиков 22.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Христини

Михайлівни Климпуш, 2001 р. н., освіта 11 кл., місцевої. 12. Зап. М.М. Красиков 13.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Анни Іванівни Клочуряк, 1942 р. н., місцевої. 13. Зап. М.М. Красиков 12.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Анни Іллівни Ковбаснюк, 1950 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 14. Зап. М.М. Красиков 15.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Явдохи Василівни Ковбаснюк, 1947 р. н., освіта 5 кл., місцевої. 15. Зап. М.М. Красиков 12.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Марії Іванівни Которожук, 1944 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 16. Зап. М.М. Красиков 21.07.17 у с. Яблуниця Яремчанського р-ну Івано-Франківської обл. від Марії Михайлівни Кравчук, 1980 р. н., освіта 11 кл., нар. і жила у с. Ворохта Надвірнянського (тепер Яремчанського) р-ну Івано-Франківської обл., з 2000 р. живе у с. Яблуниця. 17. Зап. М. М. Красиков 14.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Василю Михайлівни Лорізяк, 1932 р. н., освіти нема, місцевої. 18. Зап. М.М. Красиков 22.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Анни Василівни Митничук, 1944 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 19. Зап. М.М. Красиков 21.07.17 у с. Яблуниця Яремчанського р-ну Івано-Франківської обл. від Оксани Андріївни Намітанчук, 1970 р. н., освіта 10 кл., нар. і жила у с. Поляниця Яремчанського р-ну, з 1983 р. живе у с. Яблуниця. 20. Зап. М. М. Красиков 22.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Василю Дмитрівни Оленічук, 1945 р. н., освіта 11 кл., місцевої. 21. Зап. М. М. Красиков 10.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Галини Михайлівни Опаранюк, 1966 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 22. Зап. М.М. Красиков 17.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Василю Михайлівни Ославської, 1936 р. н., освіта 4 кл., місцевої. 23. Зап. М. М. Красиков 15.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Марії Дмитрівни Тимчук, 1943 р. н., освіта 10 кл., місцевої. 24. Зап. М.М. Красиков 15.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Галини Михайлівни Тупчук, 1963 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 25. Зап. М.М. Красиков 22.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Анни Миколаївни Шведюк, 1947 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 26. Зап. М.М. Красиков 7.07.17 у с. Лазещина Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Олени Іванівни Шеп'юк, 1954 р. н., освіта сер. спец., місцевої. 27. Зап. М.М. Красиков 11.07.17 у смт Ясіня Рахівського р-ну Закарпатської обл. від Олени Василівни Юролюк, 1954 р. н., освіта сер. спец., місцевої.

**Bibliography (transliterated):** 1. Zap. M. M. Krasiv`kov 15.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Anny` My`kolayivny` Andruhov`ch, 1958 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 2. Zap. M. M. Krasiv`kov 9.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Katery`ny` Vasy`livny` Bakkaj, 1953 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 3. Zap. M. M. Krasiv`kov 11.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Mariyi Dmy`trivny` Bronteryuk, 1963 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 4. Zap. M. M. Krasiv`kov 22.07.17 u

s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Vasy`lya My`kolajovy`cha N, 1960 r. n., osvita 10 kl., misceвого. 5. Zap. M.M. Krasý`kov 20.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Katery`ny` Dmy`trivny` Vasy`l`chuk, 1956 r. n., osvita ser. specz., nar. i zhy`la u s. Brony`ky` Shepetivs`kogo r-nu Xmel`ny`cz`koyi obl., z 1979 r. zhy`ve u s. Lazeshhy`na. 6. Zap. M.M. Krasý`kov 16.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Odarky` My`xajlivny` Verby`cz`koyi, 1962 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 7. Zap. M.M. Krasý`kov 7.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Oleny` Vasy`livny` Vershak, 1942 r. n., osvita 6 kl., miscevoyi. 8. Zap. M. M. Krasý`kov 15.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Viktoriyi Vasy`livny` N, 1988 r. n., osvita 11 kl., miscevoyi. 9. Zap. M. M. Krasý`kov 4.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Vasy`ly`ny` Stefanivny` Kly`mpush, 1944 r. n., osvita 7 kl., miscevoyi. 10. Zap. M. M. Krasý`kov 18.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Mariyi Stepanivny` Kly`mpush, 1997 r. n., osvita nezakinch. vy`shha, miscevoyi. 11. Zap. M. M. Krasý`kov 22.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Xry`sty`ny` My`xajlivny` Kly`mpush, 2001 r. n., osvita 11 kl., miscevoyi. 12. Zap. M.M. Krasý`kov 13.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Anny` Ivanivny` Klochuryak, 1942 r. n., miscevoyi. 13. Zap. M.M. Krasý`kov 12.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Anny` Illivny` Kovbasnyuk, 1950 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 14. Zap. M.M. Krasý`kov 15.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Yavdoxy` Vasy`livny` Kovbasnyuk, 1947 r. n., osvita 5 kl., miscevoyi. 15. Zap. M.M. Krasý`kov 12.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Mariyi Ivanivny` Kotorozhuk, 1944 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 16. Zap. M.M. Krasý`kov 21.07.17 u s. Yabluny`cya Yaremchans`kogo r-nu Ivano-Frankivs`koyi obl. vid Mariyi My`xajlivny` Kravchuk, 1980 r. n., osvita 11 kl.; nar. i zhy`la u s. Voroxta Nadvirnyans`kogo (teper Yaremchans`kogo) r-nu Ivano-Frankivs`koyi obl., z 2000 r. zhy`ve u s. Yabluny`cya. 17. Zap. M. M. Krasý`kov 14.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Vasy`ly`ny` My`xajlivny` Lorizyak, 1932 r. n., osvity` nema, miscevoyi. 18. Zap. M.M. Krasý`kov 22.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Anny` Vasy`livny` My`tny`chuk, 1944 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 19. Zap. M.M. Krasý`kov 21.07.17 u s. Yabluny`cya Yaremchans`kogo r-nu Ivano-Frankivs`koyi obl. vid Oksany` Andriyivny` Namitanchuk, 1970 r. n., osvita 10 kl.; nar. i zhy`la u s. Polyany`cya Yaremchans`kogo r-nu, z 1983 r. zhy`ve u s. Yabluny`cya. 20. Zap. M. M. Krasý`kov 22.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Vasy`ly`ny` Dmy`trivny` Olenichuk, 1945 r. n., osvita 11 kl., miscevoyi. 21. Zap. M. M. Krasý`kov 10.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Galy`ny` My`xajlivny` Oparanyuk, 1966 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 22. Zap. M.M. Krasý`kov 17.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Vasy`ly`ny` My`xajlivny` Oslavs`koyi, 1936 r. n., osvita 4 kl., miscevoyi. 23. Zap. M. M. Krasý`kov 15.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Mariyi Dmy`trivny` Ty`mchuk, 1943 r. n., osvita 10 kl., miscevoyi. 24. Zap. M.M. Krasý`kov

15.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Galy`ny` My`hajlivny` Tupchuk, 1963 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 25. Zap. M.M. Krasny`kov 22.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Anny` My`kolayivny` Shvedyuk, 1947 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 26. Zap. M.M. Krasny`kov 7.07.17 u s. Lazeshhy`na Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Oleny` Ivanivny` Shep`yuk, 1954 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi. 27. Zap. M.M. Krasny`kov 11.07.17 u smt Yasinya Raxivs`kogo r-nu Zakarpats`koyi obl. vid Oleny` Vasy`livny` Yurolyuk, 1954 r. n., osvita ser. specz., miscevoyi.

Красиков М. М.

#### НАРОДНА БІОЕТИКА ТА ЕТНОЗООЛОГІЯ: ПАВУК У ПОВІР'ЯХ УКРАЇНЦІВ (ЗА ЕКСПЕДИЦІЙНИМИ МАТЕРІАЛАМИ)

У статті на основі матеріалів, записаних автором 2017 р. у Закарпатті та Прикарпатті, розкривається специфіка сприйняття образу павука місцевим населенням. Аналізуються повір'я, легенди (народні апокрифи) та нормативна практика, пов'язана з даним представником фауни.

*Ключові слова: українці, традиційна народна культура, павук.*

Krasikov M. M.

#### FOLK BIOETHICS AND ETHNOZOOLOGY: A SPIDER IN UKRAINIANS BELIEFS (BY EXPEDITION MATERIALS)

The article, based on materials, recorded in 2017 in Transcarpathian and Pre-Carpathian regions, highlights the specifics of perception of the spider's image by locals. Beliefs, legends (folk apocrypha) and practices related to aforementioned representatives of fauna are analyzed.

*Keywords: ukrainians, traditional folk culture, spider.*

Красиков М. М.

#### НАРОДНАЯ БИОЭТИКА И ЭТНОЗООЛОГИЯ: ПАУК В ПОВЕРЬЯХ УКРАИНЦЕВ (ПО ЭКСПЕДИЦИОННЫМ МАТЕРИАЛАМ)

В статтю на основі матеріалів, записаних автором в 2017 г. в Закарпатті і Прикарпатті, розкривається специфіка сприйняття образу павука місцевим населенням. Аналізуються повір'я, легенди (народні апокрифи) і нормативна практика, пов'язана з даним представителем фауни.

*Ключеві слова: українці, традиційна народна культура, паук.*

УДК 347.451

*Лисенко І. В., Лисенко А. М.  
м. Харків, Україна*

### **ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ**

Згідно Конституції України право приватної власності є непорушним (ст.41). Але тут же встановлюється, що використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства. Отже в межах своїх прав, а зокрема права власності особа не може зловживати своїми правами як навмисне, так і з необережності. Для недопущення зловживань у правозастосовній практиці необхідно встановлення на законодавчому рівні право обмежувальних категорій. В іншому випадку необмеженість влади власника спровокує протиправну поведінку і зловживання правом.

Підставами для виникнення правових обмежень у праві власності є охорона прав і законних інтересів як суспільства в цілому, так і окремих осіб. Встановлення обмежень є необхідною передумовою для кожної людини в процесі набуття цивільних прав та обов'язків. Таким чином, науковою проблемою є встановлення підстав для обмеження у праві приватної власності, дослідження правової природи та визначення їх місця в механізмі правового регулювання права приватної власності.

Слід зазначити, що незважаючи на розгляд зазначених питань багатьма авторами, в юридичній науці не склалося усталеного думки щодо обмежень у праві власності. Але, незважаючи на це, сучасне українське законодавство передбачає подібні обмеження. Це викликає потребу в проведенні аналізу даної проблеми.

Метою і завданнями даного дослідження є вивчення правової сутності обмежень у праві приватної власності в спадкових правовідносинах, визначення їх місця в системі обмежень права власності. Для цього необхідно виявити передумови обмежень в спадковому праві, їх взаємодія з іншими правовими інститутами спадкового права і наслідки їх застосування.